

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 302/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen uusien henkilötunnusten aiheuttamista kustannuksista ja tarpeellisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ano Turtiaisen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 302/2020 vp:a

Onko henkilötunnusuudistuksessa huomioitu sen aiheuttamat kulut yrityksille ja julkiselle sektorille, ja jos on, miten epidemiasta kärsineiden yritysten uskotaan selviävän niistä työryhmän esittämällä aikataululla ja

miten uusista henkilötunnuksista voidaan tunnistaa henkilö, jos niistä poistuvat vähäisetkin tunnistetiedot?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtiovarainministeriö asetti 21.8.2017 työryhmän selvittämään henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman henkilön identiteetin hallinnoimista. Työryhmän toimikausi oli 1.9.2017 - 31.12.2019. Työryhmän loppuraportti julkaistiin työryhmän saatua työnsä päätökseen ja raportin julkaisun vaatimien julkaisutoimenpiteiden suorittamisen jälkeen. Työryhmän loppuraporttiin pyydetään lausuntoja 1.6.2020 mennessä. Mahdollisesta jatkotyöstä päätetään erikseen lausunto kierroksen jälkeen.

Henkilötunnuksen uudistamista selvittävä työryhmä asetettiin, koska nykyisen henkilötunnuksen rakenteen, muodostamistavan sekä myöntö- ja käyttötapojen ei ole katsottu vastaavan parhaalla tavalla yhteiskunnan tarpeita pitkällä tähtäimellä ja katsottiin perustelluksi kartoittaa henkilötunnuksen liittyviä muutostarpeita. Työryhmän esitys perustuu nykyisessä henkilötunnuksessa ja sen käytössä tunnistettuihin ongelmakohtiin.

Nykyinen henkilötunnus järjestelmä luotiin 1960-luvulla henkilöiden yksilöimiskeinoksi, joka yksilöi kansalaiset tarkemmin kuin nimi. Henkilötunnus on tarkoitettu pysyväksi ja henkilötunnus annetaan henkilölle, joka on rekisteröity Suomen väestötietojärjestelmään. Henkilötunnusta ei siis luotu henkilön tunnistamiseksi, vaan yksilöimiseksi. Henkilön tunnistamista varten on luotu erilaiset henkilöllisyysasiakirjat, sähköisen tunnistamisen palvelut ja henkilön tunnistamisen prosessit, jos henkilöllisyysasiakirjaa ei ole.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 302/2020 vp

Nykyisessä järjestelmässä luottamus suomalaisen viranomaisen antamaan henkilötunnukseen it-sessään on muodostunut jossain määrin myös ongelmatekijäksi. Esimerkiksi käynti- tai puhelinasiointissa henkilötunnuksen rooli on vääristynyt, sillä usein jo pelkästään henkilötunnuksen ilmaisemalla henkilö voi ”tunnistautua” vaikka asiakastilin omistajaksi tai hallussaan olevan luotokortin oikeaksi haltijaksi tai hänet ”tunnistetaan” palvelussa suullisen ilmoittautumisen kautta pyytämällä kertomaan henkilötunnus, eikä henkilöllisyyttä varmisteta virallisen henkilöllisyysasiakirjan tai sähköisen tunnistamisen avulla. Henkilötunnuksen käytöstä henkilön tunnistamisen välineenä tulisi luopua mahdollisimman pian. Henkilö tulisi tunnistaa käyntiasioinnissa virallisesta henkilöllisyysasiakirjasta tai hyödyntää esimerkiksi etäasioinnissa erilaisia sähköisen tunnistamisen menetelmiä. Tämä parantaisi tietoturvaa asiakkaan ja palvelun tuottajan näkökulmasta.

Työryhmän esittämät muutokset henkilötietojärjestelmään kohdistuisivat pääasiassa vuosien 2023 ja 2027 välille. Henkilön yksilöinnin prosessin tulee olla riittävän yksiselitteinen ja ainutkertainen, jonka avulla henkilö voidaan identifioida riittävän luotettavasti ja yhdenmukaisesti yhdeksi henkilöksi kaikissa yhteiskunnan palveluissa heti ensimmäisestä asiointihetkestä alkaen. Tämä edellyttää muutoksia nykyisiin henkilöiden yksilöinti- ja identifiointiprosesseihin. Ehdotetut muutokset ovat laajoja ja merkittäviä koko yhteiskunnan näkökulmasta, sekä väistämättä aiheuttaisivat myös muutuskustannuksia. Ehdotusten vaikutuksia koskevan kattavan palautteen sekä arvioiden saamiseksi työryhmän loppuraportti on laitettu laajalle lausuntokierrokselle. Työryhmän ehdotusten toteuttamisesta ei ole vielä tehty päätöksiä, vaan hallitus odottaa lausuntokierroksen palautetta ja arvioi niiden pohjalta työryhmän ehdotusten vaikutuksia. Tämän jälkeen hyötyjen ja kustannusten punninnan pohjalta tehdään johtopäätökset mahdollisesti toteutettavista toimenpiteistä.

Helsingissä 12.5.2020

Kuntaministeri Sirpa Paatero